

Asia: VN/5492/2024

Valtioneuvoston asetus rakentamisen suunnittelutehtävien ja työjohtotehtävien vaativuusluokkien määräytymisestä sekä tehtävissä edellytettävistä koulutuksista

1 Luku Yleiset säännökset

Kommentit pykään 1 Soveltamisala

Aluksi

Vantaan kaupunki katsoo, että asetuksen antaminen suunnittelutehtävien ja työjohtotehtävien vaativuusluokkien määräytymisestä sekä tehtävissä edellytetyistä koulutuksista on tarpeen. Asetuksen soveltamisessa perustelumustiolla tulee olemaan ilmeisen merkittävä rooli, sillä muistiossa esitetyt esimerkit tulevat vaikuttamaan hyväksymispäätöksiin.

Asetuksen tavoitteena lienee ollut säilyttää alalla jo vakiintuneet rajat ympäristöministeriön ohjeen rakentamisen suunnittelutehtävien vaativuusluokista (YM/601/2015) mukaisesti. Vantaan kaupunki kiinnittää kuitenkin huomiota eräisiin perustelumustion virheilmaisuihin sekä siihen, että kantavien rakenteiden suunnittelutehtävien osalta asetusluonnos poikkeaa näistä vakiintuneista rajoista.

Todettakoon, että nykyisen vakiintuneen neliportaisen luokittelussa ilmenneiden säätötarpeiden vuoksi vaativa-kategorian sisälle on rakennusvalvontojen yhtenäisissä käytänteissä (TopTentulkintakortin 120 f 02 C taulukko-osa) muodostettu vaativa+ -taso, jossa suunnittelutehtävissä vaadittavaa kokemusta on täsmennetty suhteessa ympäristöministeriön ohjeeseen. Tämä vakiintunut väliluokka on lisätty uuteen rakentamislakiin niin, että luokkia on jatkossa viisi: poikkeuksellisen vaativa, erittäin vaativa, vaativa, tavanomainen ja vähäinen. Vantaan kaupungin näkemyksen mukaan rakentamislain mukaisten luokkien on tarkoituksenmukaista vastata nykyisiä vakiintuneita käytänteitä suunnittelutehtäväloukista. Vantaan kaupunki huomauttaa, että perustelumustiossa on tätä luokitusta koskeva virhe (s. 4): siinä esitetään, että poikkeuksellisen vaativaan luokkaan siirrettäisiin vain kaikkein vaativimmat "erittäin vaativaan luokkaan aiemmin kuuluneet tehtävät". Tosiasiallisesti aikaisempikin lainsäädäntö tunsu poikkeuksellisen vaativan

luokan, uutta on juuri vaativan ja poikkeuksellisen vaativan luokan väliin nyt säädettävä erittäin vaativa luokitus. Virhe sinänsä ei ole merkittävä, mutta on omiaan aiheuttamaan epäselvyyksiä, kun suunnittelutehtävien vaatuuksien tulkintoja luodaan.

2 Luku Rakennussuunnittelutehtävien vaativuus

Kommentit lukuun 2

-

3 Luku Kantavien rakenteiden suunnittelutehtävien vaativuus

Kommentit lukuun 3

Tavanomainen suunnittelutehtävä

Asetusluonnoksen 8 §:n mukaan kantavien rakenteiden suunnittelutehtävä on tavanomainen, jos suunniteltava rakennus on yksi- tai kaksikerroksinen ja kooltaan pienehkö, rakennuksen kantavat rakenteet ovat teknisiltä ja toiminnallisilta vaatimuksiltaan yksinkertaiset ja suunnittelussa voidaan käyttää yleisiä suunnitteluohjeita ja vakiintuneita ratkaisuja. Perustelumuioston mukaan esimerkiksi vapaa-ajan rakennuksen kantavien rakenteiden suunnittelutehtävä, jossa on tavanomaiset pientalon rakenteet, tai pienehkö maatalous- tai varastorakennus, jonka jänneväli on enintään kuusi metriä ja kerrosala enintään 300 neliömetriä, olisi tavanomainen suunnittelutehtävä.

Vantaan rakennusvalvonnan näkemyksen mukaan tavanomaisen rakennesuunnittelutehtävän laajuus voidaan pitää ennallaan (YM/601/2015). Näin ollen käytettäessä tehdasvalmisteisia rakenneosia, jänneväli voisi olla suurempi kuin kuusi metriä, kuitenkin enintään 10 metriä. Tavanomaisessa pientalorakentamisessa tyypillinen ratkaisu on esivalmistetut puuristikot tai betoniset ontelolaatat. Vastaavan rakennesuunnittelijan tehtävänä on antaa tuotevalmistajalle oikeat lähtötiedot (mitat, tukipinnat, kuormitus) ja varsinaisen rakenteellisen mitoituksen laatii tuotevalmistaja.

Vaativa kantavien rakenteiden suunnittelutehtävä

Asetusluonnoksen 9 §:n mukaan kantavien rakenteiden suunnittelutehtävä on vaativa, jos suunniteltavassa rakennuksessa on enemmän kuin kaksi kerrosta tai rakennus on muuten

kooltaan suuri taikka kantavien rakenteiden on täytettävä korkeat tekniset tai toiminnalliset vaatimukset suunniteltavan rakennuksen koon, kuormien tai muun ominaisuuden vuoksi.

Perustelumuistion mukaan kantavien ja jäykistävien rakenteiden suunnittelutehtävä on vaativa kaikissa kohteissa, joissa on 3–12 kerrostasoa kellarikerrokset mukaan lukien. Poikkeuksena ovat puurakenteiset rakennukset, joissa kantavien rakennusten suunnittelu katsotaan vaativaksi, jos puurakenteisia kerroksia on 3–8. Edelleen suunnittelutehtävä voi olla vaativa myös, kun suunnitellaan kantavat rakenteet 1–2-kerroksiseen rakennukseen, joka on kerrosalaltaan suuri (vähintään 300 neliometriä), tai jänneväli on kohtalaisen suuri (6–25 metriä) tai joka on huomattavan korkea.

Vantaan kaupunki kiinnittää huomiota siihen, että kantavien rakenteiden vaativuus kasvaa jännemitan myötä eksponentiaalisesti, ei lineaarisesti. Rakenteiden rasitukset kasvavat suhteessa jänneen neliöön ja taipuma kolmanteen potenssiin. Myös rakenneosan stabiliteetin hallinta edellyttää riittävää kokemusta.

Vantaan kaupungin näkemyksen mukaan vaativan kantavien rakenteiden suunnittelutehtävän osalta kantavien rakenteiden jännemitoista esitettyä rajausta (6–25 m) tulee tiukentaa. Vantaan kaupunki ehdottaa perustelumuistiotä tarkennettavaksi siten, että vaativa kantavien rakenteiden suunnittelutehtävä käsittää alle 15 metriä olevat jännemitat ja käytettäessä tehdasvalmisteisia rakenneosia alle 18 metrin jännemitat. Tällöin asetus olisi linjassa nykyisin laajasti sovelletun TopTen-tulkintakortin (120 f 02 C) kanssa.

Erittäin vaativa kantavien rakenteiden suunnittelutehtävä

Asetusluonnoksen 10 §:n mukaan kantavien rakenteiden suunnittelutehtävä on erittäin vaativa, jos kantavien rakenteiden on täytettävä erittäin korkeat tekniset tai toiminnalliset vaatimukset suunniteltavan rakennuksen koon, kuormien tai muun ominaisuuden vuoksi, suunnittelu edellyttää vaativien suunnittelu-, laskenta- tai mitoitusmenetelmien käyttöä taikka suunniteltavan rakenteen mahdollisesta viasta tai vauriosta voi aiheutua merkittäviä vahinkoja ihmisille tai ympäristöön.

Perustelumuistion mukaan erittäin vaativia suunnittelutehtäviä voivat olla esimerkiksi rakennus, jossa on 12–16 kerrosta kellarikerrokset mukaan lukien, rakennus, jossa on yli 9 puurakenteista kerrosta, jänneväliltään yli 25 metrin rakenneosat tai rakennus, jonka jonkin kerroksen kerroskorkeus on poikkeuksellisen korkea.

Vantaan kaupungin näkemyksen mukaan erittäin vaativassa kantavien rakenteiden suunnittelutehtävässä rakenneosien jännemitat on syytä rajata 25 metriin. Ehdotus vastaisi voimassa olevan TopTen-tulkintakortin (120 f 02 C) vaativa+ suunnittelutehtävuokkaa, jonka mukaisesti vaativa+ luokan rakenneosien jänneväli voi olla 15–25 metriä ja tehdasvalmisteisten rakenneosien jänneväli 18–25 metriä. Vantaan kaupungin käsityksen mukaan erittäin vaativan suunnittelutehtävuokan lisäämisen tarkoituksena on nimenomaan ollut vastata TopTen-käytännössä muodostunutta vaativa+ -luokkaa.

Ympäristöministeriön ohjeen rakentamisen suunnittelutehtävien vaativuusluokista (YM/601/2015) mukaan poikkeuksellisen vaativia kantavien rakenteiden suunnittelutehtäviä ovat yli 25 metriä käsittävät jänneväli. Myös jatkossa vakiintuneen käytännön mukaisesti rakenneosat, jotka ylittävät 25 metrin jännemitan tulee Vantaan kaupungin näkemyksen mukaan olla poikkeuksellisen vaativassa suunnittelutehtävuokassa.

4 Luku Pohjarakenteiden ja kalliorakenteiden suunnittelutehtävien vaativuus

Kommentit lukuun 4

-

5 Luku Ilmanvaihdon suunnittelutehtävien vaativuus

Kommentit lukuun 5

-

6 Luku Kiinteistön vesi- ja viemärlaitteiston suunnittelutehtävien vaativuus

Kommentit lukuun 6

-

7 Luku Rakennusfysikaalisten suunnittelutehtävien ja kosteusvaurion korjaustyön suunnittelutehtävien vaativuus

Kommentit lukuun 7

-

8 Luku Akustiikan suunnittelutehtävien vaativuus

Kommentit lukuun 8

Akustiikan suunnittelutehtävien vaatimukset

Akustikon pätevyysvaatimuksissa esitetyt yksityiskohtaiset vaatimukset poikkeavat tällä hetkellä käytössä olevista Fisen laatimista akustikon koulutusvaatimuksista. Perustelumuiotissa tosin todetaan, että liitteissä esitetyissä koulutusvaatimuksissa on vain otettu huomioon kuntien rakennusvalvontojen TOPTEN-yhteistyössä laaditut ohjeet sekä FISE Oy:n vapaaehtoiset pätevyysvaatimusten saamiseksi vaaditut koulutusvaatimukset. Todettakoon että TOPTEN-tulkintoissa akustikon koulutusvaatimuksissa viitataan FISE Oy:n vaatimukseen, omia siitä eriyviä tulkintoja vaatimuksista ei ole. Vantaan kaupunki haluaa tuoda esiin, että esitetyille poikkeamisille ei ole esitetty perusteluja, olkoonkin että esitetyt poikkeamiset ovat varsin vähäisiä.

9 Luku Maisemarakentamisen suunnittelutehtävien vaativuus

Kommentit lukuun 9

-

10 Luku Vastaavan työnjohtajan työnjohtotehtävien vaativuus

Kommentit lukuun 10

Vastaavan työnjohtajan työnjohtotehtävien vaativuus

Asetusluonnoksen 39 §:n 1)-kohdan mukaan vastaavan työnjohtajan työnjohtotehtävä on tavanomainen, jos rakennetaan enintään kolmikerroksinen (mahdolliset kellari- ja ullakkokerrokset mukaan lukien) ja kerrosalaltaan enintään 500 neliömetrin kokoinen rakennus.

Vakiintuneen Topten-käytännön mukaan tavanomaisessa työnjohtotehtävässä on voinut olla korkeintaan kaksi kerrosta. Jos rakennuksessa on ollut kellari, on työnjohtotehtävä ollut vaativa. Vantaan kaupunki katsoo, että vakiintunut käytäntö on toimiva, eikä sitä olisi tarpeen muuttaa.

11 Luku Kvv-työnjohtajan työnjohtotehtävien vaativuus

Kommentit lukuun 11

-

12 Luku Iv-työnjohtajan työnjohtotehtävien vaativuus

Kommentit lukuun 12

-

13 Luku Suunnittelutehtävässä edellytettävä koulutus

Kommentit lukuun 13

-

14 Luku Voimaantulo

Kommentit pykälään 55 Voimaantulo

-

LIITTEET

Kommentit liitteeseen 1, Koulutusvaatimukset rakennussuunnittelutehtävissä

-

Kommentit liitteeseen 2, Koulutusvaatimukset kantavien rakenteiden suunnittelutehtävissä

-

Kommentit liitteeseen 3, Koulutusvaatimukset pohjarakenteiden suunnittelutehtävissä

-

Kommentit liitteeseen 4, Koulutusvaatimukset kalliorakenteiden suunnittelutehtävissä

-

Kommentit liitteeseen 5, Koulutusvaatimukset ilmanvaihdon suunnittelutehtävissä

-

Kommentit liitteeseen 6, Koulutusvaatimukset kiinteistön vesi- ja viemärlaitteiston suunnittelutehtävissä

-

Kommentit liitteeseen 7, Rakennusfysikaalisten suunnittelutehtävien koulutusvaatimukset

-

Kommentit liitteeseen 8, Koulutusvaatimukset kosteusvaurion korjaustyön suunnittelutehtävissä

-

Kommentit liitteeseen 9, Koulutusvaatimukset akustiikan suunnittelutehtävissä

-

Kommentit liitteeseen 10, Koulutusvaatimukset maisemarakennussuunnittelutehtävissä

-

Kommentit liitteeseen 11, Koulutusvaatimukset vastaavan työnjohtajan työnjohtotehtävissä

-

Kommentit liitteeseen 12, Koulutusvaatimukset kvv-työnjohtajan työnjohtotehtävissä

-

Kommentit liitteeseen 13, Koulutusvaatimukset iv-työnjohtajan työnjohtotehtävissä

-

PERUSTELUMUISTIO

Pitäisikö puu-, betoni- ja teräsrakenteille olla sama vaativuus vai onko puurakentamista tarpeen säädellä tiukemmin?

-

Mitä konkreettisia esimerkkejä ehdottaisitte perustelumuistion seuraaviin kohtiin:

19 § Erittäin vaativa ilmanvaihdon suunnittelutehtävä

24 § Erittäin vaativa kiinteistön vesi- ja viemärlaitteiston suunnittelutehtävä

32 § Erittäin vaativa akustiikan suunnittelutehtävä

41 § vastaavan työnjohtajan erittäin vaativa työnjohtotehtävä

-

Muut kommentit perustelumuistioon

Pätevyden ja kelpoisuuden toteamisesta

Alkuun todettakoon, että suunnittelijan pätevyys on eri asia kuin kelpoisuus (RakL 83 §). Vantaan kaupunki kiinnittää huomiota asetusluonnoksen perustelutekstin hieman harhaanjohtavaan muotoiluun kohdassa, jossa pohditaan, että pätevyden osoittava sertifikaatti voisi riittää suunnittelijan kelpoisuuden osoittamiseen suunnittelutehtäviin (s. 5). Kelpoisuudella tarkoitetaan sitä, onko tietyn pätevyystason omaava henkilö kelpoinen toimimaan suunnittelijana kyseisessä rakentamishankkeessa. Kelpoisuus suunnittelutehtävään on tarkempi jaottelu kuin yleinen suunnittelupätevyys.

Kelpoisuuden arvioiminen edellyttää jatkossakin sekä pätevyden että kokemuksen kohdentumisen arvioimista suhteessa käsillä olevaan suunnittelutehtävään. Vantaan kaupunki toteaa, että tätä tulee jatkossakin voida arvioida hankekohtaisesti (ks. suunnittelijan kelpoisuuden toteaminen, RakL 85 §). Esimerkiksi voidaan todeta, että vaikka henkilöllä olisi poikkeuksellisen vaativa suunnittelijan pätevyys ja hän olisi suunnitellut erittäin vaativan asuintornin, tämä ei välttämättä tarkoita, että hänellä olisi riittävää osaamista uimahallien suunnitteluun. Näin ollen hän ei välttämättä ole pätevä kyseisen tyyppisten rakennusten suunnittelijaksi. Rakentamislaki tunnistaa pätevyden ja kelpoisuuden arvioinnin eron seuraavasti: "vaativassa, erittäin vaativassa ja poikkeuksellisen vaativassa tehtävässä rakennusvalvontaviranomainen voi lisäksi ottaa huomioon hankkeen erityispiirteet arvioidessaan suunnittelijan kelpoisuutta tehtävään". Fisen tai muun toimijan myöntämä pätevyystodistus ei jatkossakaan siten voi olla itsessään riittävä kelpoisuutta arvioitaessa.

Vantaan kaupunki toteaa lisäksi, että asetusluonnoksen vaikutusarvioinnissa esitetty arvio hallinnollisen taakan vähenemisestä on yliarvioitu. Todistusten läpikäynti ei aiemminkaan ole aiheuttanut merkittävää hallinnollista taakkaa. Sen sijaan tärkeämpi arviointi koskee aina hankkeen vaativuutta sekä suunnittelijoiden kelpoisuuden, ei pelkästään pätevyden, arviointia.

Lopuksi

Rakentamislain 85 §:n mukaan rakennusvalvontaviranomaisen on tarkistettava, että sille ilmoitetulla suunnittelijalla on todistuksella osoitettu 82 ja 83 §:n mukainen pätevyys kyseiseen tavanomaiseen, vaativaan, erittäin vaativaan tai poikkeuksellisen vaativaan tehtävään. Toistaiseksi ei ole tiedossa, mikä taho ja millä aikataululla todistuksia myöntää. Lisäksi kelpoisuuksia koskevan RakL 195 §:n siirtymäsäännöksen mukaan kelpoisuusvaatimukset täyttävänä suunnittelijana ja työnjohtajana pidetään myös henkilöä, jolla on tämän lain voimaan tullessa rakennusvalvontaviranomaisen vastaaviin tehtäviin antama hyväksyntä ja jolla voidaan näin katsoa olevan tehtävän vaatimat edellytykset.

Tarkoituksena lienee, että maankäyttö- ja rakennuslain mukaisen hyväksynnän saanut suunnittelija tai työnjohtaja säilyvät kelpoisina vain siinä kunnassa ja sillä vaatimustasolla, johon kunnan rakennusvalvonta on heidät kelpoisiksi todennut (Martinkauppi, Rakentamislaki s. 818–820). Vantaan kaupunki esittää huolensa aikataulun suhteen; mikäli vuoden vaihteen jälkeen edellytetyt todistuksia ei ole saatavilla, riittääkö eri kunnissa kaikkiin hankkeisiin siirtymäsäännöksen perusteella hyväksyttäviä suunnittelijoita tai työnjohtajia?

Nikkola Reetta
Vantaan kaupunki / Kaupunkiympäristön toimiala